

# Anonimizirana različica

C-405/21 – 1

## Zadeva C-405/21

### Predlog za sprejetje predhodne odločbe

#### Datum vložitve:

30. junij 2021

#### Predložitveno sodišče:

Višje sodišče v Mariboru (Slovenija)

#### Datum predložitvene odločbe:

8. junij 2021

#### Tožeča stranka:

FV

#### Tožena stranka:

Nova Kreditna Banka Maribor d.d.

---

## REPUBLIKA SLOVENIJA

## VIŠJE SODIŠČE V MARIBORU

### SKLEP

Višje sodišče v Mariboru je [OMISSIS]

v pravdni zadevi tožeče stranke: **FV**, [OMISSIS], Koper, [OMISSIS], zoper toženo stranko: **NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.**, [OMISSIS], Maribor, [OMISSIS],

zaradi ugotovitve ničnosti kreditne pogodbe in notarskega zapisa, plačila **9.361,44 €**, neveljavnosti vknjižbe, izbrisa neveljavne vknjižbe in vzpostavitve prejšnjega zemljiškoknjižnega stanja (sporna vrednost **89.567,83 EUR**),

o **pritožbi tožeče stranke** zoper sodbo Okrožnega sodišča v Mariboru [OMISSIS] z dne 4. 8. 2020,

na seji **8. junija 2021**

**SKLENILO:**

**I. Sodišču Evropske Unije se odstopi v odločitev naslednje vprašanje:**

**„Ali je potrebno člen 3(1), v zvezi z 8. ter 8a členoma Direktive Sveta 93/13/EGS razlagati tako, da ne nasprotujeta določbam nacionalne zakonodaje, ki predpostavki ‚dobre vere‘ in ‚znatnega neravnotežja‘ določata kot alternativni (ločeni, samostojni in medsebojno neodvisni predpostavki), zaradi česar za odločitev o nepoštenosti pogodbenega pogoja zadošča obstoj odločilnih dejstev, ki se podrejajo zgolj eni izmed njiju?“**

**II. Predmetni pravdni postopek se prekine do prejema odločitve Sodišče Evropske Unije.**

**OBRAZLOŽITEV:**

- 1 Pred naslovnim sodiščem poteka odločanje o pritožbi tožnice zoper sodbo sodišča prve stopnje, s katero je slednje zavrnilo vse tožbene zahtevke, s katerimi je zahtevala ugotovitev ničnosti notarskega zapisa [OMISSIS] z dne 19. 9. 2007 in kreditne pogodbe [OMISSIS] z dne 19. 9. 2007 in ugotovitev ničnosti vknjižbe hipoteke, s katero je bila zavarovana terjatev iz navedene kreditne pogodbe na nepremičnini [OMISSIS] ter plačila zneska 9.361,44 EUR in pravnih stroškov. Slednje, v znesku 11.039,06 EUR[,] mora plačati tožnica toženki, ker v postopku ni uspela.
- 2 Med tožnico (ki je po sklenitvi kreditne pogodbe dne 31. 7. 2013 umrla, odplačevanje kredita pa je prevzela sedanja tožnica, njene hčerka, na podlagi Pogodbe o pristopu k dolgu z dne 21. 7. 2014) in toženo banko je bila dne 19. 9. 2007 sklenjena kreditna pogodba. Z njo je bilo dogovorjeno, da kreditojemalka prejme 149.220,00 CHF, z dobo vračanja 240 mesecev, to je do 31. 9. 2027. Mesečna anuiteta znaša 1.001,76 CHF, redno odplačevanja kredita pa [je] zagotovljeno s trajnim nalogom na transakcijskem računu kreditojemalke, na katerega je prejemale sredstva v EUR. Posebnega dogovora o menjalnem tečaju v pogodbi ni. Tožnica je dne 9. 4. 2018 vložila tožbo in jo utemeljila s spremembami menjalnega razmerja oziroma tečaja med EUR in CHF, ki so tako vplivali na dolg kreditojemalke, da je slednji na dan 10. 2. 2018 znašal še zmeraj 72.597,53 €, čeprav je na dan zapadlosti prve anuitete bil celoten znesek kredita 89.567,83 €.
- 3 Zoper odločitev sodišča prve stopnje je vložila obsežno pritožbo tožnica, toženka je nanjo odgovorila. V delu, ki je pomemben za utemeljitev razlogov za postavitev predhodnega vprašanja in je v pritožbi naslovljen kot: „*Vsebinska splošnega*

*preizkusa po prvem odstavku 3. člena Direktive, pogoj dobre vere in znatno neravnotežje“*, tožnica zastavlja vprašanja oziroma postavlja trditve, ki se nanašajo na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS (v nadaljevanju: Direktiva) oziroma medsebojnega razmerja med predpostavkami nepoštenega pogodbenega pogoja, kot jih opredeljuje 3(1) člen[,] in določbami nacionalne zakonodaje.

- 4 Višje sodišče v Mariboru je kot sodišče druge stopnje, ki odloča o pritožbah, pri njeni obravnavi ocenilo, da je za odločitev v zadevi bistveno vprašanje[,] ali je razlaga nacionalnega prava v skladu z besedilom in namenom Direktive (pravom Evropske Unije), zato je na podlagi določil prvega in tretjega odstavka 113.a člena Zakona o sodiščih in 267. člena Pogodbe o delovanju Evropske Unije, postopek prekinilo in odstopilo vprašanje v odločitev Sodišču Evropske Unije (SEU).

## Pravo EU

- 5 12. uvodna izjava Direktive določa: *„ker nacionalni predpisi v njihovi sedanjí obliki dovoljujejo le delno uskladitev; ker ta direktiva zajema zlasti pogodbene pogoje, o katerih se stranki nista dogovorili posamično; ker bi morale imeti države članice možnost, da ob upoštevanju Pogodbe potrošnikom nudijo višjo raven varstva z nacionalnimi predpisi, ki so strožji od te direktive;“*

17. uvodna izjava Direktive določa: *„ker je lahko za namene te direktive priloženi seznam pogodbenih pogojev le okviren in zaradi minimalnega značaja te direktive smejo države članice v nacionalnih predpisih razširiti ali omejiti področje uporabe pogodbenih pogojev;“*

8. člen Direktive določa: *„Države članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov.“*

8a člen Direktive določa: *„1. Če država članica sprejme določbe v skladu s členom 8, o tem in o kakršnih koli naknadnih spremembah obvesti Komisijo, zlasti kadar te določbe:*

- *ugotavljanje nepoštenosti razširijo na individualno dogovorjene pogodbene pogoje, ali na ustreznost, cene ali plačila, ali*
- *vsebujejo sezname pogodbenih pogojev, ki štejejo za nepoštene.*

*2. Komisija zagotovi, da so informacije iz odstavka 1 potrošnikom in trgovcem lahko dostopne, med drugim prek določenega spletnega mesta.*

*3. Komisija informacije iz odstavka 1 posreduje drugim državam članicam in Evropskemu parlamentu. Komisija se z zainteresiranimi stranmi posvetuje o teh informacijah.“*

3(1) člen Direktive določa: „1. Pogodbeni pogoji, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“

## Nacionalno pravo

- 6 Za obravnavano zadevo so bistven pravni temelj določbe Zakona o varstvu potrošnikov<sup>1</sup> (ZVPot)[,] in sicer prvi odstavek 24. člena:

*„Pogodbeni pogoji se štejejo za nepoštena, če:*

- v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank ali*
- povzročijo, da je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika ali*
- povzročijo, da je izpolnitev pogodbe znatno drugačna od tistega, kar je potrošnik utemeljeno pričakoval ali*
- nasprotujejo načelu poštenja in vestnosti.“*

Ta določba je od uveljavitve ZVPot naprej enaka. Zakonodajalec je sicer ob uveljavitvi novele ZVPot-A<sup>2</sup> izrecno navedel, da je razlog spremembe zakona tudi prenos Direktive, a pri tem poudaril, da gre za spremembo predvsem „*nomotehnične*“ narave. V citirano določbo tako ni posegal, slednja torej velja že od uveljavitve ZVPot naprej. V pripravljalnem besedilu, ki spremlja in pojasnjuje razloge za ureditev, pa je, glede citiranega člena navedeno: „*Prvi odstavek omenjenega člena zakona taksativno našteva primarne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni (alternativno!), da lahko sploh pričnemo s presojo nepoštenosti, v tretjem odstavku istega člena pa so eksemplifikativno našteje najbolj tipične oblike nepoštenih pogodbenih pogojev.*“<sup>3</sup> Takšna navedba sicer nima neposrednih zavezujočih pravnih učinkov za sodišča, lahko se uporabi kot ena izmed dopustnih metod razlage (razlaga po namenu).

## Razlaga SEU

- 7 Sodišče druge stopnje ni našlo izrecne razlage SEU, ki bi vzpostavljala izključevalno (alternativno) razmerje med navedenima predpostavkama. Zgolj jezikovna razlaga besedila takega pomena ne razkriva. V sodbi C-421/14 z dne 26. 1. 2017 je navedeno: „*Ob upoštevanju tega je treba navesti, da člen 3(1)*

<sup>1</sup> Uradni list RS št. 20/1998 z dne 13. 3. 1998, s spremembami, veljaven od 28. 3. 1998.

<sup>2</sup> Uradni list RS št. 110/2002 z dne 18. 12. 2002, veljaven od 17. 1. 2003.

<sup>3</sup> Poročevalec št. 81/02 z dne 3. 9. 2002.

*Direktive 93/13 s sklicevanjem na pojma „dobra vera“ in „znatno neravnotežje“ v škodo potrošnika med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank le abstraktno opredeljuje elemente, ki povzročijo nepoštenost pogodbenega pogoja, o katerem se stranki nista posebej dogovorili (sodba z dne 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, točka 67 in navedena sodna praksa).“*

Na povezanost obeh predpostavk nakazuje (sicer obiter dictum) tudi navedba v sodbi C-186/16 z dne 20. 7. 2017: „Za ugotovitev, ali pogoj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, **ki kljub zahtevi dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank**, mora namreč nacionalno sodišče preveriti, ali bi lahko prodajalec ali ponudnik, če s potrošnikom lojalno in pravično posluje, razumno pričakoval, da bi potrošnik tak pogoj sprejel v okviru posamičnih pogajanj (glej v tem smislu sodbo z dne 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, točki 68 in 69).“

### Razlaga v nacionalnem pravu

- 8 V Republiki Sloveniji je hierarhično najvišje sodišče Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Slednje oblikuje pravni standard „ustaljene sodne prakse“ oziroma imajo njegove odločbe „precedenčne učinke“, kar jih zelo približuje formalnim pravnim virom.
- 9 V zvezi z zadevami, ki so, kar se razlage materialnega prava tiče, bistveno podobne z obravnavano zadevo, Vrhovno sodišče meni, da so materialnopravne predpostavke nepoštenosti pogodbenega pogoja:

*„Šele če se izkaže, da banka potrošniku ni dala ustreznih pojasnil (torej če ni pravilno izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti) in zato pogodbene določbe ni moč šteti za jasno in razumljivo, je mogoča tudi presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe. V okviru slednje je treba predvsem presoditi, ali je banka ravnala v dobri veri ter obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank.“<sup>4</sup>*

*„Ker je toženka kot strokovnjakinja na bančnem področju ob sklepanju spornih pogodb ravnala v skladu z zahtevo dobre vere, sporni pogodben pogoj o prevzemu valutnega tveganja ne more biti nepošten v smislu 3. člena Direktive 93/13 v povezavi s 24. členom ZVPoT.“<sup>5</sup>*

### Vprašanje za predhodno odločanje

- 10 V okoliščinah konkretnega primera je vprašanje[,] ali Direktiva dopušča prenos določbe 3(1) člena v nacionalno pravo na način, kot to izhaja iz citiranega 24(1)

<sup>4</sup> VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018, tč. 20.

<sup>5</sup> VSRS Sodba II Ips 32/2019 z dne 23. 1. 2020, tč. 31.

člena ZVPot, bistveno za odločitev. Iz dejanskih okoliščin namreč izhaja, da je kreditjemalka, v skladu z 12. členom kreditne pogodbe, ki se glasi:

*„Kreditjemalec se zaveda in banki potrjuje, da izključno sam v celoti prevzema tečajno tveganje, ki lahko nastopi zaradi nihanja tečaja in/ali nihanja referenčne obrestne mere. Prav tako se kreditjemalec kredita zaveda, da je zaradi morebitnih tržnih razmer, ki so odvisne od razmer na trgu denarja in valut, gibanja obrestnih mer, razmer na trgih kapitala in drugih dejavnikov, izpostavljen valutnemu tveganju spremembe obrestne mere in ostalim tveganjem.“*

prevzela vsa valutna tveganja. Iz nadaljnjih, nespornih okoliščin tudi izhaja, da so ta tveganja bila realizirana, in je zato kreditjemalka za odplačilo kredita v CHF, katerega protivrednost je bila 89.567,83 € ob sklenitvi kredita, na dan 29. 1. 2018 bila še zmeraj dolžna plačati 72.049,58 €, pri čemer mora anuitete odplačevati še vse do 31. 9. 2027, upošteva tudi, da je EUR bila v tem obdobju stabilna valuta v smislu inflacijskih gibanj.

Če je torej dopustno prenesti Direktivo v nacionalno zakonodajo na način, da sta predpostavki „dobre vere“ in „znatne neuravnoteženosti“ ločeni, medsebojno neodvisni, potem to pomeni, da zadošča za odločitev o tem, da je pogodbeni pogoj nepošten[, ] že v primeru, če so podana odločilna dejstva, ki se podrejajo zgolj eni izmed predpostavk. V okoliščinah konkretnega primera bi torej to pomenilo, da se sodiščem ni potrebno ukvarjati z vprašanji, ali je toženka ravnalo dobroverno, ampak bi zadoščal za odločitev sklop navedenih dejstev.

- 11 Citirane določbe obeh uvodnih izjav in 8. ter 8a člena Direktive dopuščajo sprejem nacionalne zakonodaje, s katero se zagotavlja višja stopnja varstva potrošnikov, vendar morajo države članice sporočiti nacionalne predpise, ki vsebujejo strožje standarde ali razširjajo področja uporabe nacionalnih predpisov, s katerimi se prenaša Direktiva. Iz dostopnih podatkov glede Slovenije pa ne izhaja, da bi posredovala takšno sporočilo glede predpostavk iz 3(1) člena Direktive.<sup>6</sup>
- 12 Vendar, po razlagi sodišča druge stopnje, takšna morebitna opustitev posredovanja podatkov, ne vpliva na veljavnost nacionalne zakonodaje, temveč je bistveno, ali Direktiva dopušča oziroma ali je v skladu z načelom minimalne harmonizacije in cilji Direktive,<sup>7</sup> da se določi izključevalno (alternativno)

<sup>6</sup> Slovenia: „National law extends the unfairness assessment to contract terms relating to the main subject matter of the contract and to the adequacy of the price or remuneration, regardless of whether such terms are in plain, intelligible language.“; dostopno na [https://ec.europa.eu/info/notifications-under-article-8a-directive-93-13-eeec\\_sl](https://ec.europa.eu/info/notifications-under-article-8a-directive-93-13-eeec_sl).

<sup>7</sup> Učinkovito varstvo potrošnikov kot običajno šibkejša stranke pred nepoštenimi pogodbenimi pogoji, ki jih prodajalci ali ponudniki uporabljajo in o katerih se stranki nista dogovorili posamično; prispevek k vzpostavljanju notranjega trga z minimalno harmonizacijo nacionalnih predpisov, katerih cilj je tako varstvo; vzpostavitev dejanskega ravnotežja med pogodbenimi strankami; odvrniti od uporabe nepoštenih pogojev v prihodnje.

razmerje med predpostavkami nepoštenih pogodbenih pogojev v nacionalnem predpisu.

- 13 Sodišče druge stopnje v odločbah SEU ni našlo jasne razlage, na podlagi katere bi lahko odločilo, ali je uporaba (razlaga) citirane določbe ZVPot v skladu s cilji in namenom Direktive. Nadaljnjo oviro predstavljajo tudi citirane odločbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki kot pravno podlago uporabljajo oziroma razlagajo povezano (kumulativno) obe predpostavki iz 3(1) Direktive, kar pa je, če je pravilna teza sodišča druge stopnje, v škodo potrošnikov, saj se jim na ta način nudi nižja stopnja varstva, kot jo zagotavlja nacionalno pravo. Po razlagi sodišča druge stopnje je tako podan položaj, ko je zaradi razlage hierarhično najvišjega sodišča splošne pristojnosti, potrošnikom iz sporov, kot je predmetni, oteženo in preprečeno varstvo njihovih pravic iz zanj ugodnejše nacionalne zakonodaje. Takšno ravnanje ni skladno z razlago SEU, ki sicer dopušča nacionalnim vrhovnim sodiščem podrobneje opredeljevanje meril, kot jih je sicer opredelilo SEU, ne smejo pa nižjim sodiščem preprečevati, da potrošnikom zagotovi polni učinek direktive in učinkovito pravno sredstvo za varstvo njihovih pravic.<sup>8</sup>
- 14 Iz navedenih razlogov je sodišče druge stopnje sprejelo odločitev, da predmetni postopek prekine in zastavi Sodišču Evropske Unije vprašanje za predhodno odločanje. Prekinitev postopka bo trajala do prejema odločitev SEU.

**Maribor, 8. junij 2021**

[OMISSIS]

<sup>8</sup> Case C-18/17, Judgment, 14. March 2019, 64: „Having regard to the above considerations, the answer to the fourth and fifth questions is that Directive 93/13, read in the light of Article 47 of the Charter, does not preclude a supreme court of a Member State from adopting, in the interest of ensuring uniform interpretation of the law, binding decisions concerning the modalities for implementing that directive, in so far as those decisions do not prevent the competent court from ensuring the full effect of the norms laid down in that directive and from offering consumers an effective remedy for the protection of the rights that they can derive therefrom, or from referring a question for a preliminary ruling to the Court in that regard, which it is however for the referring court to determine.“